

Ania nie chce chodzić do szkoły

Wprowadzenie

Ania jest moją starszą córką i ma 4,5 roku. Jest bardzo ambitna – to żywy dowód kampanii reklamowej Adidasa – „Nic nie jest niemożliwe” (ang. „Impossible is Nothing”). W wieku 2,5 roku poszła do przedszkola. Jakiś czas później usłyszeliśmy o wyjątkowej szkole, która naucza już od 4 roku życia. To było coś absolutnie nowego, jako że w Polsce wciąż wiele dzieci nie otrzymuje żadnej przedszkolnej edukacji, a szkołę rozpoczyna się dopiero w wieku 7 lat.

Ostatecznie, po ukończeniu pierwszego roku w przedszkolu, Ania, wtedy w wieku 3,5 roku, poszła do „International School of Poznan” (ISOP). ISOP jest międzynarodową szkołą uczącą w języku angielskim zgodnie ze standardami IBO¹. Byliśmy całkowicie zaskoczeni, jak bardzo Ani się podobało. Uczyła się wielu interesujących ją rzeczy bawiąc się przy tym doskonale. Przez kilka pierwszych miesięcy narzekała prawie w każdą sobotę, że nie ma szkoły. W czerwcu 2008 roku Ania, w wieku 4,5 roku, skończyła klasę K1 i już mówiła całkiem płynnie po angielsku, którego nauczyła się w większości w szkole (w domu mówimy po polsku).

Ania nie mogła doczekać się rozpoczęcia drugiego roku w szkole i pójścia do klasy K2. Tego roku plan zajęć uległ zmianie i program podstawowy zmniejszył się o kilka godzin, ale doszło kilka zajęć dodatkowych, w których dzieci mogły dodatkowo uczestniczyć. Porozmawialiśmy z Anią i to ona zdecydowała, że chce chodzić na dodatkową lekcję prawie codziennie: plastyka, muzyka, język niemiecki i hiszpański. Po tych lekcjach Ania przebywa w świetlicy, gdzie czekając na nas (rodziców) bawiąc się z innymi dziećmi.

Konflikt

Pewnego wieczoru w październiku 2008 roku po długim dniu w szkole, Ania miała szykować się do snu, ponieważ następnego dnia rano miała iść do szkoły. Ku naszemu zaskoczeniu, Ania po raz pierwszy powiedziała:

(A): „Nie lubię szkoły i nie chcę chodzić do szkoły!”

Kiedy następnego dnia powtórzyła to zdanie, wiedziałem, że to coś poważnego. Pamiętam, że prawie każde dziecko, które znałem, również z mojego własnego szkolnego doświadczenia uważało, że szkoła jest nudna i że „muszą” do niej chodzić. O ile łatwiejsze było to dotychczas dla mojej córki, skoro ona naprawdę lubiła chodzić do szkoły. Nie chciałem, żeby to się zmieniło, więc postanowiłem rozwiązać problem zanim się rozwinie i zapytałem Ani:

(P): „Jeżeli nie lubisz szkoły to dlaczego chodzisz do szkoły?”

(A): „Bo mama mi każe!”

(P): „Tylko dlatego?”

¹ IBO (Ang. International Baccalaureate Organization) – Szwajcarska organizacja edukacyjna zrzeszająca ponad tysiąc szkół na całym świecie.

(A): „Chodzę do szkoły, ponieważ mama mówi, że to dla mnie dobre”.

(P): „A więc mamy problem: nie chcesz chodzić do szkoły, ale z drugiej strony chcesz zrobić przyjemność mamie, która uważa, że powinnaś chodzić do szkoły. Czy dobrze rozumiem twój problem?”

(A): „Dokładnie!”

(P): „Chciałabyś go rozwiązać?”

(A): „Nie wiem, czy to możliwe.”

(P): „Może spróbujemy znaleźć sposób – zrobmy chmurę².”

(A): „Tatusiu! Nie wygłupiaj się! – chmury są na niebie – nie możesz tak po prostu zrobić chmury.”

(P): „Pokażę ci narzędzie, to znaczy nową zabawę. Będziemy się świetnie bawić i może uda nam się znaleźć rozwiązanie naszego problemu.”

(A): „No dobra! Spróbujmy.”

Chmura

(P): „Aniu, powiedz, dlaczego nie chcesz chodzić do szkoły?”

(A): „Nie wiem!”

(P): „Czy jest coś co ci się nie podoba w szkole?”

(A): „Hmm, właściwie nie”

(P): „Więc może jest coś, co chciałabyś robić zamiast szkoły? Gdybyś nie chodziła do szkoły, co byś robiła?”

(A): „Chyba bym się bawiła...”

„Wiem!!!”

„Nie chcę chodzić do szkoły, bo nie mam wystarczająco czasu na zabawę.”

(P): „A więc chciałabyś mieć więcej czasu dla siebie?”

(A): „Tak, żeby móc się bawić i rysować!”

(P): „OK. – teraz wiemy czego tak naprawdę potrzebujesz – więcej czasu dla siebie. A jak myślisz, dlaczego mama uważa, że szkoła jest dla ciebie dobra?”

(A): „Mama mówi, że będę mądra jak będę chodzić do szkoły.”

(P): „Myślisz, że to jedyny powód?”

(A): „Naprawdę nie wiem...”

„Możesz mi pomóc?”

(P): „A co z twoim angielskim?”

(A): „Mama mówi, że mam szczęście, że uczę się angielskiego tak wcześnie.”

(P): „Bardzo dobrze.”

² Chmurka (ang. Cloud) to jedno z narzędzi myślowych TP (ang. Thinking Process) stworzonych w ramach Teorii ograniczeń. Służy do konstruktywnego rozwiązywania problemów i konfliktów.

„Dlaczego jeszcze myślisz?”

(A): „Proszę pomóż...”

(P): „OK. pomogę ci. Pomyśl kogo lub co lubisz najbardziej w szkole?”

(A): „Najbardziej lubię bawić się z moimi przyjaciółmi: Borysem (z Polski), Chawanem (z Indii), Laurą (ze Szwecji), Christianem (z Niemiec) i Natalią (z Polski).”

(P): „Wiem, że masz wielu przyjaciół! Czy myślisz, że oni są ważni dla mamy?”

(A): „Na pewno – mama mówi, że to ważne, abym bawiła się z innymi dziećmi.”

(P): „A więc myślę, że mamy teraz wszystkie potrzeby, które mama ma na myśli, wysyłając cię do szkoły.”

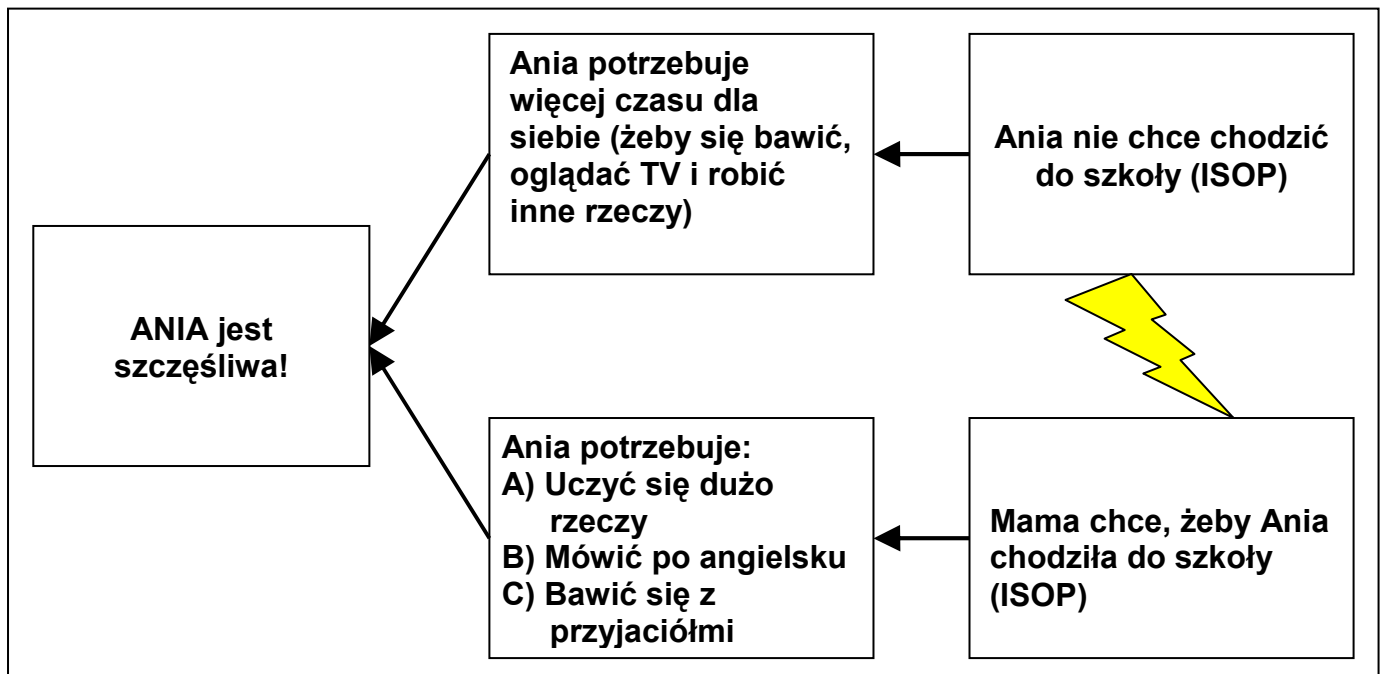
(A): „I co teraz?”

(P): „Jak byś się czuła, gdybyś miała dużo czasu dla siebie, równocześnie uczyłabyś się dużo rzeczy zawierających angielski i bawiłabyś się z przyjaciółmi?”

(A): „Chyba byłabym bardzo szczęśliwa.”

(P): „A więc teraz mamy wyraźnie zdefiniowany konflikt!”

Jako, że Ania dopiero zaczyna pisać i potrafi napisać tylko kilka słów, postanowiliśmy narysować chmurę. Uczyłem się o takiej możliwości podczas konferencji TOCFE 2008³. Dotarcie do prawdziwego problemu i narysowanie całej chmury zajęło nam około półtorej godziny. Po prostu nie było łatwo ująć w słowa potrzeby, a następnie słowa zamienić w obrazki na chmurze. To jest pisemna wersja chmury:

Rozwiązanie

(P): „Czy nie chodzenie do szkoły jest jedynym wyjściem, aby mieć więcej czasu dla siebie?”

(A): „Chyba nie.”

³ Konferencja TOCFE 2008 – odbyła się w okresie 2-5.10.2008 w Warszawa

(P): „Jaki inny sposób przychodzi ci do głowy, tak abyś miała więcej czasu dla siebie?”

(A): „Chciałabym decydować co robię po szkole i gdy nie idę do szkoły”.

(P): „Dlaczego decydowanie o własnym czasie miałoby być dla ciebie ważne?”

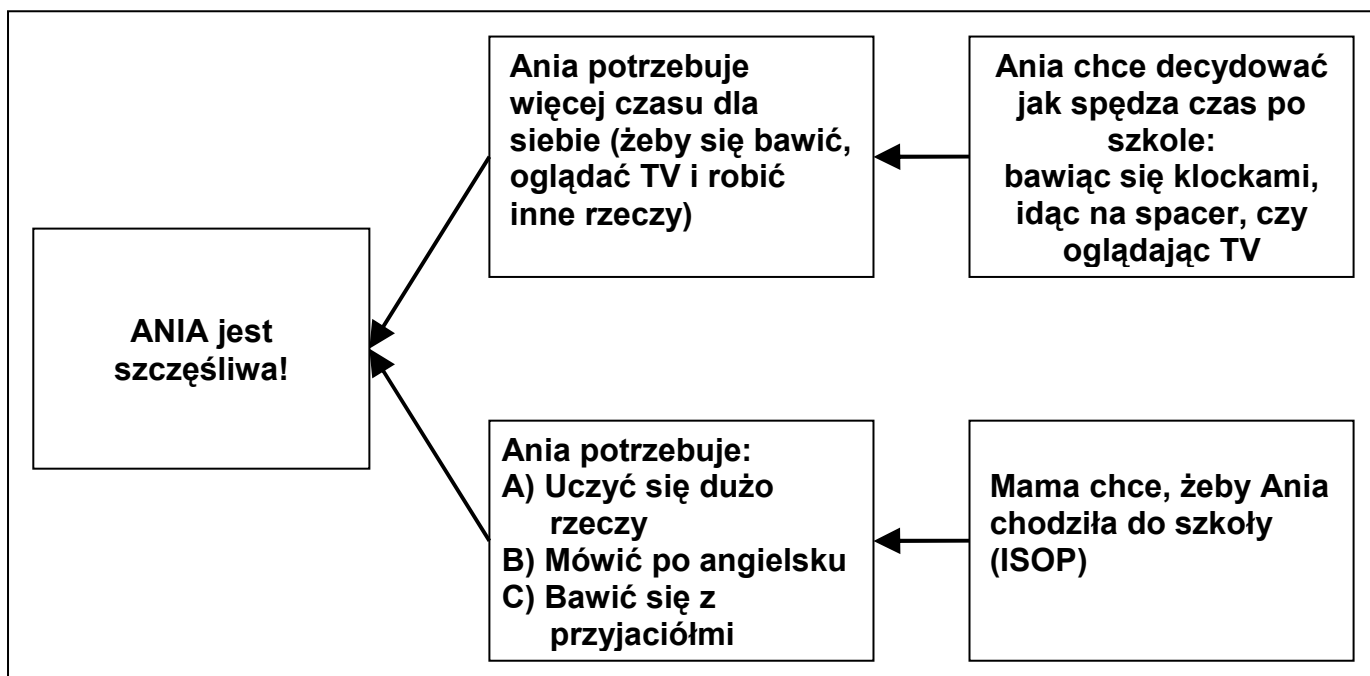
(A): „Mogłabym decydować, czy chcę bawić się klockami czy iść na spacer z moją siostrzyczką czy oglądać bajkę na DVD.”

(P): „Czy to sprawiłoby, że miałabyś dla siebie wystarczającą ilość czasu?”

(A): „Tak!”

(P): „A więc myślę, że mamy rozwiązanie.”

Podczas, gdy Ania przedstawiała swoje pomysły na diagramie chmury, zauważyłem u niej zadowolenie. Ponownie określiliśmy jasno wszystkie związki przyczynowo-skutkowe „Gdy...to...”, w ramach nowej poprawionej chmury. Naprawdę nie spodziewałem się, że 4-latka znajdzie rozwiązanie tak łatwo. Oto poprawiona wersja chmury:

(P): „Czy myślisz, że to ma sens?”

(A): „Tak sądzę. I wiesz co, tato...”

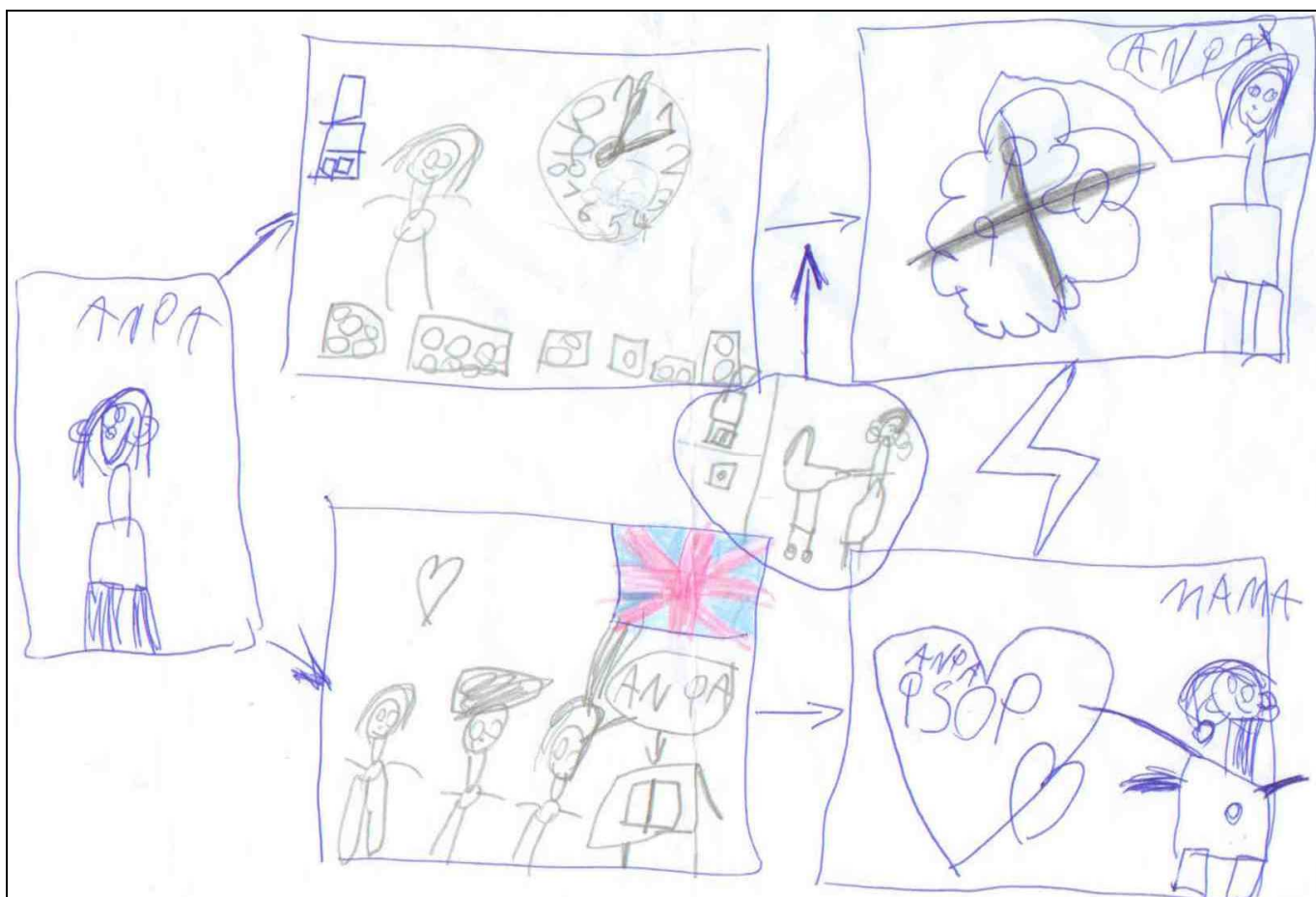
(P): „Już teraz to ja decyduję jak długo zostaję w świetlicy i przeważnie chcę zostać bardzo długo!”

(P): „Co masz na myśli?”

(A): „Sama wybieram czy chcę zostać w szkole dłużej. Jeśli będę czuć, że wciąż mam dla siebie za mało czasu, zawsze mogę zdecydować, że wracam do domu wcześniej.”

(P): „Świetny pomysł.”

Byłem w szoku. Ona właśnie wpadła na drugie rozwiązanie. Korzystałem z narzędzi TP⁴ w zastosowaniach biznesowych od kilku lat, ale łatwość, z jaką moja 4,5-letnia córka rozwiązała problemy przy moim wsparciu, przekroczyła moje najśmielsze oczekiwania. Poniżej oryginalna chmura narysowana przez Anię.

Jako, że Ania była bardzo dumna ze swoich odkryć, chciała podzielić się nimi z nauczycielką. W związku z tym, 2 dni później poszliśmy do pani Moniki przed lekcją i pokazaliśmy jej chmurę Ani. Ania prawie wszystko wyjaśniła sama. Ja pomogłem jej tylko w kilku trudniejszych detalach. Nauczycielka była zachwycona.

Początek ruchu w Polsce

Jako, że jestem zaangażowany w kilka projektów dotyczących rozwoju szkoły, postanowiłem pokazać chmurę Ani koordynatorowi programu edukacyjnego w szkole. Jest to osoba, która wybiera nauczycieli i podejmuje decyzję kto i jak uczy. Pani koordynator była pod ogromnym wrażeniem i poprosiła, żebym przedstawił jej szerzej TOCFE⁵. Po pokazaniu jej kilku materiałów i opisanu tematu, potwierdziła, że chcą wprowadzić TOCFE do programu edukacyjnego! Obecnie przygotowujemy duży program finansowany z Unii Europejskiej, wprowadzający TOCFE nie tylko w tej szkole, ale w całej Wielkopolsce.

⁴ TP (Ang. Thinking Process) – Narzędzia myślenia stworzone przez Teorię Ograniczeń – W zakresie edukacji wykorzystywane są 3 z nich: chmurka, gałąź oraz drzewo ambitnego celu.

⁵ TOCFE (Ang. Theory Of Constraints For Education) – Świtowa fundacja, której celem jest promocja wybranych narzędzi TP w świecie edukacji.